

Miljödepartementet

103 33 Stockholm

m.registrator@regeringskansliet.se

Öregrund 2020-06-15

Synpunkter på Svensk kärnbränslehantering AB:s (SKB) ansökan om att bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle vid Forsmark, Östhammars kommun

Diarienummer: M2018/00217/Me

Diarienummer: M2018/00221/Ke

Att kärnavfallet ska förvaras i berggrunden har varit en forskningsförutsättning i ca 40år. Kärnavfallsbolaget SKB har drivit metoden med kopparkapslar ca 450m ner i berggrunden sedan dess, utan några större förändringar av konceptet. Metoden djupa borrhål har påtalats men SKB har valt att inte utreda den metoden i den omfattning som krävs för att se vilken av metoderna som är säkrast.

Som boende i Öregrund har jag haft anledning och möjlighet att följa frågan om kärnavfallsförvaret sedan mitten på 90-talet då SKB påbörjade en förstudie i kommunen. Företaget hade före detta gjort berggrundsundersökningar på några ställen i Sverige men stött på motstånd av lokalbefolkningen. SKB bytte då strategi och sökte efter en kommun som var positivt inställd till förvaret istället för att söka den säkraste platsen. Man hamnade då i kommuner med kärnkraft eller näraliggande. Av de kommuner där förstudier gjordes valdes Oskarshamn och Östhammar ut. Slutligen valdes Östhammar och en lokalisering nära Forsmark där det finns en sprickfattig berggrundslins som anses kunna rymma förvaret. Området är ett utströmningsområde för grundvatten, vid ett läckage kommer radioaktivitet att relativt snabbt kunna ta sej upp till markytan och ut i biosfären. En lokalisering i inlandet där vattenströmningen går nedåt bör undersökas närmare, detta skulle kunna vara ett säkrare alternativ.

Skogarna söder om Forsmark är av riksintresse för naturvård. Där finns Natura 2000-områden och naturreservat. Det område där SKB vill bygga sin ovanjordsanläggning hyser rödlistade arter och det krävs dispens för att få byggnationen. Grundvattennivåerna kommer att påverkas i hela området ovanför underjordsdelarna av det planerade kärnavfallsförvaret. De värdefulla skogarna

kommer därigenom att påverkas negativt. Vi har alldeles för få artrika skogar för att offra dessa.

När det gäller kärnavfallsförvarets långsiktiga säkerhet avstyrkte Mark- och miljödomstolen i början av 2018 att tillstånd skulle ges då SKB inte visat att koppar som inkapslingsmaterial är tillräckligt långsiktigt hållbart. SKB har därefter haft möjlighet att komplettera sin ansökan. Miljörörelsens Kärnavfallsgranskning MKG har i sitt yttrande över SKBs komplettering med anledning av domstolens yttrande kommit fram till att SKB inte tillfört något väsentligt nytt och att kritiken mot kopparkapslarna som inkapslingsmaterial kvarstår.

Det har varit en lång lagbunden process och SKB har informerat och lämnat tillfällen även för allmänheten i Östhammars kommun att lämna synpunkter. MEN vi har aldrig blivit tillfrågade om projektet i stort, om vi vill ha ett slutförvar i kommunen för, mänskligt sett, all framtid eller inte. Kommunfullmäktige i Östhammar tog den 9 juni beslut om att fullmäktige självt ska avgöra vetofrågan.

Innan SKB får tillstånd att bygga ett slutförvar måste företaget visa att de har en avsevärt säkrare metod än den som nu söks tillstånd för. Det är inte tillräckligt att putsa på metoden via den stegvisa process enligt kärntekniklagen som Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, ansvarar för.

Innan SKB får tillstånd måste företaget visa att koppar inte korroderar i förvarsmiljön. De måste låta oberoende forskare gå igenom det material som bolaget har i ÄSPÖ-laboratoriet, för att kunna lämna en trovärdig rapport angående kopparkorrosion. Oberoende forskare har påpekat att det finns andra material än koppar vilka skulle kunna vara ett långsiktigt säkrare kapselmaterial.

Med vänliga hälsningar

Ylva Lundh

Jag har följt kärnavfallsfrågan genom åren i Östhammars Naturskyddsförening, Miljöpartiet de gröna i Östhammar och numera åter i Östhammars Naturskyddsförening. Styrelsemedlem i Miljörörelsens Kärnavfallsgranskning MKG.